

Guia d'aprenentatge
Pedagogia comunitària

(6 ECTS)

Any acadèmic 2017-2018

Semestre: 2n Curs: 2n

Grau en Educació Social

Curs: 2n

Mòdul D: Intervenció socioeducativa en contextos no formals i informals

Matèria: Animació sociocultural i educació en el lleure

Professora: Dra. Txus Morata Garcia

1.- Presentació de la matèria o assignatura

Aquesta assignatura et permetrà comprendre la importància de les xarxes formals (tercer sector, associacionisme, moviments socials, etc) i les xarxes informals per a la solució de les necessitats de les persones. Les persones no cobreixen les seves necessitats només amb l'Estat de Benestar, la seva família o el mercat (intercanvi mercantil) sinó que ho fan gràcies a la presència del teixit social, a la presència d'una societat civil i una iniciativa social forta que vetlli i es comprometi amb la societat de manera altruista. En aquesta assignatura partim que l'associacionisme, l'agrupació per interessos, el treball voluntari per la comunitat són elements claus, no només per a la cobertura de necessitats personals sinó també per a la transformació de la societat en clau de progrés i justícia social. I tu, com a educador social, que hi tens a fer davant aquest sector? Precisament per crear o reactivar aquestes xarxes, per incentivar el voluntariat, per incentivar a la corresponsabilització i a la participació ciutadana fa falta l'animació sociocultural (ASC) i l'acció comunitària.

Entre la persona i l'Estat de Benestar hi ha l'espai de l'organització ciutadana i aquesta, lògicament, no sempre neix sola i es pot incentivar de manera intencional des de l'educació social. Animar a la participació, animar a l'organització col·lectiva i fer-ho amb mètode i rigor és, en definitiva, l'objectiu de la pedagogia comunitària.

Es requereixen, per tant, intervencions educatives que poden ser fetes tant per voluntaris com per diferents professionals de l'acció social però sempre amb els objectius d'afavorir la participació dels ciutadans en el camí d'aconseguir millores socials i culturals.

La pedagogia comunitària contribueix a desenvolupar nous paradigmes d'actuació en una societat complexa, on els infants, els joves, els adults, la gent gran i les persones en situació de desavantatge social son considerats subjectes actius amb capacitat per a participar en la societat i d'exercir drets civils i polítics.

L'assignatura Pedagogia Comunitària vol oferir-te els elements necessaris per poder analitzar els factors socials i culturals que incideixen en l'acció educativa i, també, a saber aplicar metodologies i tècniques pròpies de la intervenció comunitària aplicades a diferents contextos (segons sectors de població, àrees d'actuació, etc).

Pel que fa a l'anàlisi de la intervenció comunitària descobriràs diferents models de treball i les pràctiques socioeducatives que se'n deriven, alhora que la concepció del professional que hi ha rere cada model. També podràs aproximar-te i aprofundir en la importància que

adquireix, en la intervenció socioeducativa, l'acció comunitària i la pràctica de la participació per tal de desenvolupar processos de promoció i d'incorporació social actius tant per part de les persones com dels grups que es troben en situacions de dificultat social com de la ciutadania en el seu conjunt.

Farem un anàlisi de l'acció comunitària des de les diferents perspectives i aspectes que la configuren (intervenció comunitària, organització de la comunitat, dinamització comunitària, assistència comunitària, suport social i ajuda mútua, mediació comunitària) així com també la seva relació amb l'educació social. En apropiarem, també a conèixer i valorar diferents programes i mètodes d'acció comunitària i de promoció de la participació social des de la perspectiva del desenvolupament i l'activació de la ciutadania

Els objectius que es pretenen assolir en aquesta assignatura obeeixen a la necessitat de comprendre, d'una banda, el significat i l'abast del concepte desenvolupament comunitari i de pedagogia comunitària, tenint en compte la complexitat d'aquests conceptes i les connotacions implícites en la seves definicions. Per altre, conèixer també quins són els principis i els elements fonamentals que es troben en la base de l'acció comunitària per a entendre'n el sentit i la finalitat de la mateixa. I en tercer lloc, ser capaç d'identificar els actors que participen en l'acció comunitària i les seves relacions.

Els continguts de l'assignatura s'estructuren en tres mòduls. El primer d'ells aborda la temàtica sobre *Pedagogia comunitària en el context d'una societat globalitzada: el retorn a la comunitat. La seva dimensió sociopolítica i educativa*. Aquest mòdul està format per tres grans blocs de continguts. En el primer s'analitzen els principals factors que justifiquen la necessitat de recuperar la comunitat com espai de relacions i de suport social per a les persones a les nostres societats actuals. En el segon, s'identifica i reflexiona entorn a l'acció comunitària com a forma col·lectiva d'assolir els objectius de la comunitat. Finalment, un tercer bloc, on es presenta un Model de Desenvolupament Comunitari, entès com un procés de transformació social el qual s'emmarca dins del Desenvolupament a Escala Humana (PNUD, 1990 i 2000)

El segon mòdul sobre *Pedagogia comunitària en les societats complexes i avançades. Nous reptes educatius*, es compon de dos blocs de continguts. En el primer d'ells es presenta la Pedagogia comunitària, la seva definició i els factors més rellevants que han contribuït al seu desenvolupament; alguns conceptes afins a la Pedagogia Comunitària com: l'animació sociocultural, el desenvolupament comunitari i l'acció comunitària; la relació de la PC amb altres disciplines com: l'Educació Social, el Treball Social i la Pedagogia Social; i presentant

projectes educatius de rellevància comunitària. Finalment s'aborden les tasques de l'educador social, el treballador social i el pedagog social des de la pedagogia comunitària. El segon bloc de continguts d'aquest mòdul es destinarà a la reflexió i l'aprofundiment de la pedagogia del lleure des de la pedagogia comunitària, concretament la pedagogia del lleure des de dues perspectives: a) com a projecte i b) com activitat; s'analitzaran els factors principals que caracteritzen el lleure com activador de comunitats i/o d'educació comunitària i, finalment, els beneficis de la pedagogia del lleure i la seva contribució a la construcció d'un model de comunitat.

El tercer i últim mòdul *La pedagogia comunitària en el marc del Desenvolupament comunitari i l'Animació Sociocultural: entre la dinamització i la transformació social*, està format per dos blocs de continguts. El primer d'ells aborda la dimensió sociopolítica de la Pedagogia Comunitària, on primerament es planteja com l'educació comunitària fa possible la construcció de societats cohesionades que contribueixen a la construcció d'un model de ciutadania activa, crítica i compromesa pel bé comú; també com, des de la Pedagogia Comunitària, es pretén educar a les pròpies comunitats cap a processos d'apoderament comunitari i de participació social. Aquests processos, a la vegada, produeixen en les comunitats un increment significatiu del capital social i de construcció d'identitats socials i culturals. En l'últim bloc d'aquest tercer mòdul, es presenta l'Animació sociocultural com a metodologia altament significativa de la pedagogia comunitària. Concretament s'aborda l'ASC des dos paradigmes d'actuació: el paradigma tecnocràtic i el paradigma sociocrític, i també les seves principals estratègies metodològiques: la investigació Acció – participació, el treball en xarxa, el desenvolupament cultural comunitari, la mediació comunitària, la planificació i avaluació participativa i la gestió participativa.

2.- Competències a desenvolupar

- Identificar els diferents llocs que generen i possibiliten el desenvolupament de la sociabilitat, la circulació social i la promoció social i cultural
- Conèixer i identificar les diferents xarxes socials i comunitàries, formals i informals, que hi ha dins dels territoris i en diferents contextos.
- Avaluat, dissenyar i implementar programes i processos de participació social i de desenvolupament comunitari
- Conèixer i analitzar programes de pedagogia i acció comunitària identificant els factors que els configuren.
- Saber aplicar correctament les metodologies i tècniques pròpies de dinamització sociocultural segons contextos i necessitats

3.- Continguts

Mòdul 1. La pedagogia comunitària en el context d'una societat globalitzada: el reton a la comunitat.

Unitat 1. L'Estat del Benestar com a projecte de comunitat. La seva crisi i el retorn a la comunitat

Unitat 2. De l'Acció comunitària a la comunitat

- Comunitat i xarxes socials
- Acció col·lectiva i acció comunitària en la societat del Segle XXI
- Aspectes que configuren l'acció comunitària i la seva relació amb altres àrees científiques i professionals

Unitat 3. Cap a un model de Desenvolupament comunitari

- Principis rectors del Desenvolupament Comunitari
- Desenvolupament comunitari i educació comunitària

Mòdul 2: La pedagogia comunitària en les societats complexes i avançades. Nous reptes educatius

Unitat 1. La Pedagogia Comunitària: factors del seu desenvolupament i perfils professionals

- Definició, orígens i factors del seu desenvolupament
- Relació de la Pedagogia Comunitària amb altres conceptes afins
- Relació de la Pedagogia Comunitària amb disciplines de referència: Educació Social, Treball Social i Pedagogia Social i amb perfils i tasques dels professionals de l'acció social i educativa
- Alguns projectes educatius comunitaris d'especial rellevància

Mòdul 3: La pedagogia comunitària en el marc del Desenvolupament comunitari i l'Animació Sociocultural: entre la dinamització i la transformació social

Unitat 1. La dimensió sociopolítica de la Pedagogia comunitària

- Educació comunitària per a la construcció de societats cohesionades i de ciutadanes actives
- Cap a un model de comunitats apoderades i participatives i els seus efectes: increment de capital social i construcció d'identitats socials i culturals

Unitat 2. L'Animació Sociocultural com a marc metodològic de la pedagogia comunitària

- L'Animació sociocultural des de dos paradigmes d'actuació: paradigma tecnocràtic i paradigma sociocrític
- Estratègies metodològiques de l'Animació Sociocultural

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Serà capaç d'elaborar propostes tècniques de treball comunitari
- Tindrà coneixement i destreses per l'aplicació de metodologies i tècniques de dinamització comunitària
- És capaç d'avaluar i proposar noves accions i programes d'acció comunitària aplicades a diferents sectors de població, territoris i àrees d'actuació.
- Sap descriure en què consisteix la pedagogia comunitària i els conceptes relacionats amb aquesta modalitat d'intervenció.
- Analitza els factors i causes que determinen els processos grupals i comunitaris.
- Compara i valora els diferents models d'acció comunitària
- Identifica els criteris que aporten informació sobre els diferents processos i fases de l'acció comunitària
- Sap valorar els límits i els avantatges dels diferents actors que intervenen en els processos de la pedagogia comunitària
- Sap identificar i aplicar els elements fonamentals de la metodologies i tècniques de l'acció comunitària.
- És capaç d'argumentar la diversitat d'aspectes de l'acció comunitària i la seva relació amb l'educació social.
- Enumera correctament les principals característiques de la participació social i del desenvolupament comunitari des de la perspectiva de la incorporació social de les persones en situació de dificultat social.
- Coneix els mètodes i les fases per desenvolupar processos de treball comunitari i en xarxa.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

- Presentar els aspectes centrals de cada tema i establir un marc conceptual de treball
- Realitzar sessions de treball en grup on es desenvoluparan activitats de comprensió, reflexió i anàlisi dels continguts, mitjançant diversos elements formatius
- Proposar articles o casos a l'ecampus virtual per tal de poder aplicar els coneixements a situacions concretes de la pràctica professional.
- Guiar la discussió i l'anàlisi de casos

- Orientar el procés d'aprenentatge mitjançant tutories individualitzades o de petit grup que tenen per objecte clarificar dubtes i/o fer el seguiment del treball que vagi fent cada estudiant.

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Analitzar personalment i en grup, textos, mapes conceptuals, visionat de documents, anàlisi d'experiències i bones pràctiques que es porten a terme en el territori
- Participació activa en un bloc de l'assignatura, com espai actiu i dinàmic per a compartir informació, fer debat i fomentar l'argumentació crítica sobre temes relacionats amb el contingut de l'assignatura. S'orientarà als estudiants com recollir i participar en aquest espai a partir de la presentació de fitxes i guions, aportació de pàgines web, etc...
- Elaboració d'activitats, entrevistes a professionals, casos pràctics etc. on es relacionaran els conceptes teòrics de l'assignatura amb la realitat de la professió i dels problemes socials actuals.
- Analitzar i avaluar pràctiques d'èxit d'acció comunitària en diferents contextos i àrees d'actuació
- Participar en taules rodones i xerrades que realitzaren diferents experts
- Complementar el treball presencial amb l'entorn virtual. Els diferents documents, materials, textos, esquemes, etc que siguin necessaris per treballar a classe, estaran disponibles en aquest espai virtual perquè l'estudiant pugui preparar les sessions presencials (portar un text llegit, un esquema preparat, etc). L'entorn virtual és també un espai de treball (no només de consulta de materials) dins del qual es podran desenvolupar debats, fòrums o anàlisi de materials que hagin estat presentats a classe. En qualsevol cas, l'estudiant ha de tenir present que el treball de l'assignatura no s'esgota a l'aula i que només amb l'assistència a classe no serà suficient per superar l'assignatura.
- Les hores de treball de l'estudiant es distribueixen de la següent manera:

Treball a l'aula	60 h	2,4 ECTS
Treball tutoritzat	40 h	1,6 ECTS
Treball autònom	50 h	2 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

Avaluació continuada:

- **Activitats a l'aula.** *Exercicis de comprensió i d'anàlisi de continguts:* anàlisi de casos, de vídeos especialitzats i activitats de construcció conceptual. El desenvolupament detallat d'aquestes activitats així com la data de lliurament de les mateixes s'aniran realitzant a classe. (*Pauta activitat 1*)
  - A) Anàlisi de la pel·lícula *El Odio. Títol original La haine (Hate)*. 1995. De Mathieu Kassovitz per identificar els factors i aspectes bàsics de l'acció comunitària. *Data de lliurament: 6 de febrer 2018*
  - B) Anàlisis de vídeos especialitzats. *Data lliurament: 20 febrer 2018*
  - C) Dinamitzador comunitari: *rols i funcions* *Data lliurament: 27 febrer 2018*
  - D) Anàlisi cas A. Nivells de participació comunitària. *Data lliurament: 10 d'abril 2018*
  - E) Anàlisis cas B Fases d'intervenció . *Data lliurament: 03-04 de maig 2018*
- **Participació en un blog** que possibilitarà l'intercanvi de coneixements, experiències i pràctiques d'èxit en pedagogia comunitària *Data de lliurament: del 20 de març al 27 d'abril 2018 (Pauta activitat 2)*
- **Anàlisi cas C.** Síntesis de l'assignatura. *Data lliurament: 08 maig 2018 (Pauta activitat 3)*
- **Projecte Aprenentatge Servei en grups i exposició oral dels resultats obtinguts.** *Data de lliurament del treball escrit: 18 de maig de 2018. (Pauta activitat 4)*

Examen: es realitzarà una prova final que confirmi l'assoliment dels resultats d'aprenentatge que s'esperen de l'assignatura. (*Pauta activitat 5A*)

Avaluació final

Examen: es realitzarà una prova final que confirmi l'assoliment dels resultats d'aprenentatge que s'esperen de l'assignatura. *.(Pauta activitat 5B)*

6.2.- Criteris d'avaluació

Avaluació continuada:

Ponderació: 70% les activitats d'avaluació continuada i 30% prova final.

Per als *estudiants d'itinerari adaptat*, l'exposició de les activitats que es fan presencialment a l'aula serà substituïda per la presentació de la documentació (PWP sintetitzant la informació

del treball) en un fòrum específic. També hauran de lliurar per escrit els diferents documents que s'hagin elaborat per a la preparació de les exposicions i mantenir una comunicació mitjançant la realització de tutories presencials i el correu electrònic amb la professora que assegurí un adequat seguiment del procés de l'estudiant.

Avaluació final:

Ponderació: 100% Prova final

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure el quadre annex

8.-Vies de comunicació amb el docent

Correu electrònic: tmorata@peretarres.url.edu

Horari d'atenció: dimarts d'11.30 a 12.30 h

9.- Bibliografia i recursos

Obligatòria:

- MORATA, T (coord) (2016) *Pedagogía Social Comunitaria y exclusión social*. Editorial Popular. Madrid

Complementària:

- Álvarez Henao, D. M. y González Uribe, Y. E. (2014). *Presupuesto participativo, liderazgo comunitario y participación comunitaria, ejes articuladores para el desarrollo social: revisión documental*. *Revista Colombiana de Ciencias Sociales*, 5(1), 99–121.
- Amorim, M. S. S. (2007). *Cidadania e participação democrática*. In *Anais do II Seminário Nacional Movimentos Sociais, Participação e Democracia* (pp. 366–379). Florianópolis: Núcleo de Pesquisa em Movimentos Sociais – NPMS/UFSC.
- Aragón, A. (2012). *Ciudadanía y derechos sociales: las dificultades de la ciudadanía social*. *Andamios. Revista de Investigación Social*, 9(18), 141–159.
- Barbero, J.M. i Cortés, F. (2006) *Trabajo comunitario. Organización y desarrollo social*. Madrid: Alianza.
- Bauman, Z. (2007). *Miedo líquido. La sociedad contemporánea y sus temores*. Barcelona: Paidós.
- Bauman, Z. (2003). *Comunidad. En busca de la seguridad en un mundo hostil*. Madrid: Siglo XXI

- Carmona, M.; Rebollo, O. (2009) *Guia operativa d'acció comunitària*. Acció Social i Ciutadania. Ajuntament de Barcelona
- Carrasco, S Aprentatge servei, valors i formació de monitors. Quaderns APS. Centre Promotor
http://www.aprenentatgeservei.org/intra/aps/documents/APS%20valors%20i%20formacio%20de%20monitors_salvador%20carrasco.pdf
- Casacuberta, D; Rubio, N; Serra, L (coords.) (2011) *Acción cultural y desarrollo comunitario*. Graó,
- Casas, F. (2007) "La participación social de la infancia: Ventajas personales y beneficios colectivos". En *IV Encuentro la ciudad de los niños*. Madrid: Acción Educativa.
- Civís i Zaragoza, Mireia, Riera i Romaní, Jordi (2012). *Nueva pedagogía comunitaria, La. Un marco renovado para la acción* Nau Llibres. Barcelona
- García Fuster, E. (2000) *Apoyo social en la intervención comunitaria*. Madrid: Paidós Ibérica.
- García Roca, J. (2004) *Políticas y programas de participación social*. Madrid: Síntesis
- Geboers, E.; Geijsel, F; et.al. (2013): review of the effect of citizenship education. *educational research review*. elsevier, 9, pp. 158-173.
- Generalitat de Catalunya (2010) Pla d'acció per a la inclusió i la cohesió social a Catalunya 2010-2013
- Graham, A.; Fitzgerald, R; (2010): «progressing children's participation: exploring the potential of a dialogical turn». *childhood*, 17(3), pp. 343-359.
- Green, P. G. i Haines, A. (2002). *Asset building and community development*. Thousand Oaks, Califòrnia: Sage.
- Hart, R. (2001) *La participación de los niños en el desarrollo sostenible*. Barcelona. UNICEF, PAU.Education.
- Llena, A., Parcerisa, A., i Úcar, X. (2009). *10 ideas clave. La acción comunitaria*. Barcelona: Graó.
- Llena, A. i Ucar, X. (Coord.) (2006), *Miradas y diálogos en torno a la acción comunitaria*. Barcelona: Graó
- Mannion, G. (2010): «After Participation: The socio-spatial performance of intergenerational becoming», en PERCY-SMITH, B.; THOMAS, N.: *A Handbook of Children and Young People's Participation: Perspectives from Theory and Practice*. Abingdon. Routledge.
- Marchioni, M. (2006). *Cambio social, crisis del estado social y participación de la ciudadanía*. Madrid: Instituto Marco Marchioni. Comunidad, participación y desarrollo
- Martí, J., Pascual, J., i Rebollo, O. (Coords.). (2005). *Participación y desarrollo comunitario en medio urbano: experiencias y reflexiones*. Madrid: Iepala; Cimas.
- Martín, X.(coord.): Per una pedagogia del servei. Taller per projectes i ApS, Minyons Escoltes i Guies de Catalunya, Barcelona, 2012
<http://www.escoltesiquies.cat/publicacions/categoria/drecera>
- Martín, X. y Rubio, L. (coord): Prácticas de ciudadanía. Diez experiencias de aprendizaje servicio. Barcelona, Ministerio de Educación Ciencia y Octaedro, 2010
- Mattessich, P. i Monsey, M. (2004). *Community building. What makes it work*. Sant Paul, MN: Wilder Foundation.

- Maya, I. (2004). *Sentido de comunidad y potenciación comunitaria*. Apuntes de Psicología, 22, 187–211.
- Morata, T (2014) *Pedagogía Social Comunitaria*. Educación Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa, nº 57. Facultat de Educació Social i Treball Social Pere Tarrés-URL
- Morata, MJ. (2009). *De la Animación sociocultural al desarrollo comunitario: su incidencia en el ocio*. Tesis doctoral no publicada, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Morata, T (2011) "Animació sociocultural i escola". A *L'Animació Sociocultural. Una experiència pel desenvolupament i l'empoderament de comunitats*. Editorial UOC. Barcelona
- Morata Garcia, T.; Garreta Gambús, F.(2012) *El lleure com a dinamitzador i/o activador de comunitat/s*. Educació Social-Revista d'Intervenció Socioeducativa, núm, 50 . Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés.
- Moulaert, F. (2011) European Agenda for Research on Cities and Social Cohesion. Social Polis. European Union
- Navarro, S. (2004). *Redes sociales y construcción comunitaria. Creando (con) textos para una acción social ecológica*. Madrid: CSS.
- Novella, A.; Agud, I.; Llena, A.; Trilla, J. (2013): «El concepto de ciudadanía construido por jóvenes que vivieron experiencias de participación infantil». *Bordón*, 65 (3), pp. 93-108. Kingdom.
- Novella, A; Llena, A; Noguera, E; Gómez, M; Morata, T; Trilla, J; Agud, I; Cifre-Mas, J. (2014). *Participación infantil y construcción de la ciudadanía* (1a ed., p. 127). Barcelona: Graó.
- Puig, J M (coord.) 11 Ideas Clave. ¿Cómo realizar un proyecto de aprendizaje servicio? Barcelona, Graó, 2015
- Puig, JM (coord.) Aprendizaje servicio (ApS). Educación y compromiso cívico. Barcelona, Graó, 2009
- Puig, J. M.; Batlle, R.; Bosch, C. y Palos, J.: Aprendizaje servicio. Educar para la ciudadanía. Barcelona, Ministerio de Educación y Ciencia y Octaedro , 2007.
- Rebollo, O. (2012). *La transformación social urbana. La acción comunitaria en la ciudad globalizada. Gestión y Política Pública* (Vol. 2012, pp. 159–186).
- Shier, H. (2010): «Children as actors: navigating the tensions». *Children and Society*, 24, pp. 24-37.
- Soler, P; Trilla, J; Limón, D. (2013). El liderazgo educativo en el ámbito socio-comunitario. In *XXXII Seminario Interuniversitario de Teoría de la Educación*. (pp. 10–12). Santander.
- Soler, C et alt (2011) "*Cohesión social e immigració. Aportaciones científicas i discursos polítics*". Revista Internacional de Sociología, nº 69, vol. 01, pp.9-32
- Subirats, J; Parés, M. (2014). Poder, Cambios sociales y estructuras de ¿Nuevas ciudades, nueva ciudadanía? *Interdisciplinas*, 2, 97–11
- Subirats, J. (2007). L'educació social com a generadora de participació i ciutadania. El paper de l'educació en el lleure. Dins *Congrés Perspectives de l'educació en el lleure*. Barcelona: Fundació Pere Tarrés
- Subirats, J. i Albaigés, B. (2006). *Educació i comunitat: reflexions a l'entorn del treball integrat dels agents educatius*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

- Trilla, J. (coord.) (1997). *Animación sociocultural. Teorías, programas y ámbitos.* Barcelona: Ariel
- Trilla, J.; Novella, A. (2011): «Participación, democracia y formación para la ciudadanía. Los consejos de infancia». *Revista de Educación*, 356, pp. 23-43.
- Trilla, J.; Ayuste, A.; Agud, I. (2013): «After school activities and leisure education», en BEN-ARIEH, A.; CASAS, F.; FRONES, I.; KORBINN, J. (eds.): *Handbook of Child Well-being*. Dordrecht, Springer Science & Business Media B.V., pp. 863-894.
- Tonucci, F. (2004) *Quan els infants diuen PROU*. Barcelona: Graó
- Touraine, A. (2005). *Un nuevo paradigma para comprender el mundo de hoy*. Barcelona: Paidós.
- Zúñiga, R. (2004). *Evaluación de la acción social. Autonomías y solidaridades*. Montreal: Escola de Treball Social.

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
C1 Identificar els diferents llocs que generen i possibiliten el desenvolupament de la sociabilitat, la circulació social i la promoció social i cultural	<p>Exposició sobre els objectius de la intervenció comunitària y el treball en xarxa</p> <p>Treball individual: desenvolupament de treballs diversos vinculats als diferents aspectes de la matèria d'acord amb unes guies de treball específiques</p>	<p>Sap descriure en què consisteix la pedagogia comunitària i els conceptes relacionats amb aquesta modalitat d'intervenció.</p> <p>Sap valorar els límits i els avantatges dels diferents actors que intervenen en els processos de la pedagogia comunitària</p>	<p>Exercicis de comprensió i d'anàlisi de continguts (veure Pauta d'activitat d'avaluació 1)</p> <p>Prova objectiva sobre continguts bàsics (veure Pauta d'activitat d'avaluació 5)</p>
C2 Conèixer i identificar les diferents xarxes socials i comunitàries, formals i informals, que hi ha dins dels territoris i en diferents contextos.	<p>Exposició sobre les diferents xarxes socials i comunitàries, formals i informals, que hi ha dins dels territoris i en diferents contextos.</p> <p>Anàlisi de bones practiques a partir de la presentació d'experiències d'innovació. Diàleg i debat entre els estudiants i els experts convidats.</p> <p>Resolució de supòsits reals i / o simulacions mitjançant treball en petits grups.</p> <p>Visionat dels vídeos: El reportatge d'Aljazeera "l'avia dels gànsters" sobre la feina que està fent l'Ong de Nelsa Curbelo a Guayaquil: http://www.aljazeera.com/programmes/witness/2012/02/20122682121898381.html Fancesco Tonucci http://www.youtube.com/watch?v=zAccDbrXUh0</p>	<p>Es capaç d'avaluar i proposar noves accions i programes d'acció comunitària aplicades a diferents sectors de població, territoris i àrees d'actuació.</p> <p>Analitza els factors i causes que determinen els processos grupals i comunitaris.</p> <p>Coneix els mètodes i les fases per desenvolupar processos de treball comunitari i en xarxa.</p>	<p>Exercicis de comprensió i d'anàlisi de continguts. (veure Pauta d'activitat d'avaluació 1)</p> <p>Participació en un blog que possibilitarà l'intercanvi de coneixements, experiències i pràctiques d'èxit en pedagogia comunitària. (veure Pauta d'activitat d'avaluació 2)</p> <p>Anàlisi cas C. Síntesis de l'assignatura. (veure Pauta d'activitat 3)</p> <p>Treball en grups sobre Projecte APS i exposició oral dels resultats obtinguts (veure Pauta d'activitat d'avaluació 4)</p> <p>Prova objectiva sobre continguts bàsics (veure Pauta d'activitat d'avaluació 5)</p>

<p>C3 Avaluar, dissenyar i implementar programes i processos de participació social i de desenvolupament comunitari</p>	<p>Exposició sobre programes i processos de participació social i de desenvolupament comunitari</p> <p>Resolució de supòsits reals i / o simulacions mitjançant treball en petits grups.</p>	<p>Serà capaç d'elaborar propostes tècniques de treball comunitari</p> <p>Es capaç d'avaluar i proposar noves accions i programes d'acció comunitària aplicades a diferents sectors de població, territoris i àrees d'actuació.</p> <p>Identifica els criteris que aporten informació sobre els diferents processos i fases de l'acció comunitària</p> <p>És capaç d'argumentar la diversitat d'aspectes de l'acció comunitària i la seva relació amb l'educació social.</p> <p>Enumera correctament les principals característiques de la participació social i del desenvolupament comunitari des de la perspectiva de la incorporació social de les persones en situació de dificultat social.</p>	<p>Exercicis de comprensió i d'anàlisi de continguts. <i>(veure Pauta d'activitat d'avaluació 1)</i></p> <p>Anàlisi cas C. Síntesis de l'assignatura. <i>(veure Pauta d'activitat 3)</i></p> <p>Treball en grups sobre Projecte APS i exposició oral dels resultats obtinguts <i>(veure Pauta d'activitat d'avaluació 4)</i></p> <p>Prova objectiva sobre continguts bàsics <i>(veure Pauta d'activitat d'avaluació 5)</i></p>
<p>C4 Conèixer i analitzar programes de pedagogia i acció comunitària identificant els factors que els configuren.</p>	<p>Anàlisi de bones practiques a partir de la presentació d'experiències d'innovació. Diàleg i debat entre els estudiants i els experts convidats.</p>	<p>Es capaç d'avaluar i proposar noves accions i programes d'acció comunitària aplicades a diferents sectors de població, territoris i àrees d'actuació.</p> <p>Compara i valora els diferents models d'acció comunitària</p> <p>Sap valorar els límits i els avantatges dels diferents actors que intervenen en els processos de la pedagogia comunitària</p>	<p>Participació en un blog que possibilitarà l'intercanvi de coneixements, experiències i pràctiques d'èxit en pedagogia comunitària. <i>(veure Pauta d'activitat d'avaluació 2)</i></p> <p>Anàlisi cas C. Síntesis de l'assignatura. <i>(veure Pauta d'activitat 3)</i></p> <p>Treball en grups sobre Projecte APS i exposició oral dels resultats obtinguts <i>(veure Pauta d'activitat d'avaluació 4)</i></p> <p>Prova objectiva sobre continguts bàsics <i>(veure Pauta d'activitat d'avaluació 6)</i></p>

<p>C5 Saber aplicar correctament les metodologies i tècniques pròpies de dinamització sociocultural segons contextos i necessitats</p>	<p>Exposició sobre metodologies i tècniques de la dinamització sociocultural</p> <p>Anàlisi de bones practiques a partir de la presentació d'experiències d'innovació. Diàleg i debat entre els estudiants i els experts convidats.</p> <p>Treball en petits grups i recull de les idees principals. Posada en comú del treball sobre les Funcions i rols del dinamitzador comunitari</p> <p>Resolució de supòsits reals i / o simulacions mitjançant treball en petits grups.</p>	<p>Tindrà coneixement i destreses per l'aplicació de metodologies i tècniques de dinamització comunitària</p> <p>Identifica els criteris que aporten informació sobre els diferents processos i fases de l'acció comunitària</p> <p>Sap identificar i aplicar els elements fonamentals de la metodologies i tècniques de l'acció comunitària.</p>	<p>Participació en un blog que possibilitarà l'intercanvi de coneixements, experiències i pràctiques d'èxit en pedagogia comunitària. <i>(veure Pauta d'activitat d'avaluació 2)</i></p> <p>Treball en grups sobre Projecte APS i exposició oral dels resultats obtinguts <i>(veure Pauta d'activitat d'avaluació 4)</i></p> <p>Prova objectiva sobre continguts bàsics <i>(veure Pauta d'activitat d'avaluació 5)</i></p>
--	--	---	--

